

Theme 3 - Инфлация

МВБУ, Ботевград, 2012-2013,
Макроикономика

Theme 3 - Инфлация

- Определение
- Измерване – индекси – CPI, PPI, Дефлатор
- Видове:
Умерена, бърза,
галопираща;
Предвидена/непредвидена;
Балансирана/небалансирана
- Причини - Монетаристи и кейнсианци за причините, пораждащи инфлацията – Примери;
- Последици – Кратко-срочни и дълго-срочни;
- Завръща ли се златния стандарт /система с постоянно парично предлагане/?

Theme 3 - Инфлация

Инфлация – определение

Inflatio – Медицински термин, с който се обозначава нарастването на раковите клетки

Инфлация – нарастване на цените на стоките и услугите, в резултат на което намалява покупателната способност на парите

/Вж Макроикономика, Отг. ред. Ст. Лисев и Р. Русинова, Горекспрес, С., 2004, с. 115/

Theme 3 - Инфлация

- Измерване на инфлацията

Общоприети измерители на инфлацията са:

- Индекс на цените на дребно

(Потребителски ценови индекс / Consumer Price Index)

- Производствен ценови индекс / Producer Price Index

- БНП дефлатор / GDP deflator

Theme 3 - Инфлация

- **Индекс на цените на дребно (CPI)**
 - е най-често използваният измерител на инфлацията.
 - измерва промяната само на равнището на цените на потребителските стоки.
 - той е “**претеглен**” индекс (т.е. отчита различните тегла на стоките в **представителната потребителска кошница** – напр. увеличаването цената на яйцата е по-важно от увеличаването цената на черно-белите телевизори ...).

Theme 3 - Инфлация

- Производственият ценови индекс (PPI)
 - Измерва равнището на цените на бизнес стоките /средствата за производство/.
 - Той е “претеглен” индекс – т.е. отчита теглата на видовете производствени стоки.

Theme 3 - Инфлация

- Дефлатор БНП
 - Измерва нарастването на цените на **ВСИЧКИ** стоки и услуги съставляващи реалния и номиналния БНП
 - Равнява се на номиналния БНП разделен на реалния БНП.

Пример: номинален БНП=120 лв., и реалният БНП=100 лв.

Дефлатор БНП = $120\text{лв.}/100\text{лв.}=1.2$.

Theme 3 - Инфлация

- В САЩ и Великобритания обикновено се използва **дефлатора**
 - А в България – **индекса на цените на дребно** – въз основа на представителна потребителска кошница, включваща над 500 стоки, групирани както следва:
 1. хранителни стоки
 2. нехранителни
 3. услуги
 4. хранене извън дома
 - Недостатъци на емпиричните изследвания на инфлацията
- /Вж Макроикономика, Отг. ред. Ст. Лисев и Р. Русинова, Горекспрес, С., 2004, с. 116-119/

Theme 3 - Инфлация

- Видове инфлация според нейния темп
 - Умерена (“пълзяща”) /едноцифрена/
 - Бърза (“галопираща”) /2- и 3- цифрена – до 500%/1000% годишно/
 - Хиперинфлация
Германия след края на първата световна война – 01.1922-10.1923 – инфлацията нараства от 5% месечно в началото до 30000% месечно в края на този период

Theme 3 - Инфлация

- Видове инфлация според социалните последици от нея
 - Предвидена /**anticipated**/ инфлация
 - Непредвидена /**unanticipated**/ инфлация
 - Балансирана /**balanced**/
Относителни цени;
съотношение цени – работни заплати
 - Небалансирана /**unbalanced**/
Относителни цени;
съотношение цени – работни заплати

Theme 3 - Инфляция

- CPI в САЩ – избрани години (средногодишно процентно изменение)

1914	1	2000	3.4
1918	18	2001	2.8
1942	10.9	2006	3.2
1946	8.3	2007	2.8
1980	13.5	2008	3.8
1985	3.6	2009	-.4
1990	5.4	2010	1.6

Source:

<ftp://ftp.bls.gov/pub/special.requests/cpi/cpiait.txt>

Theme 3 - Инфлация

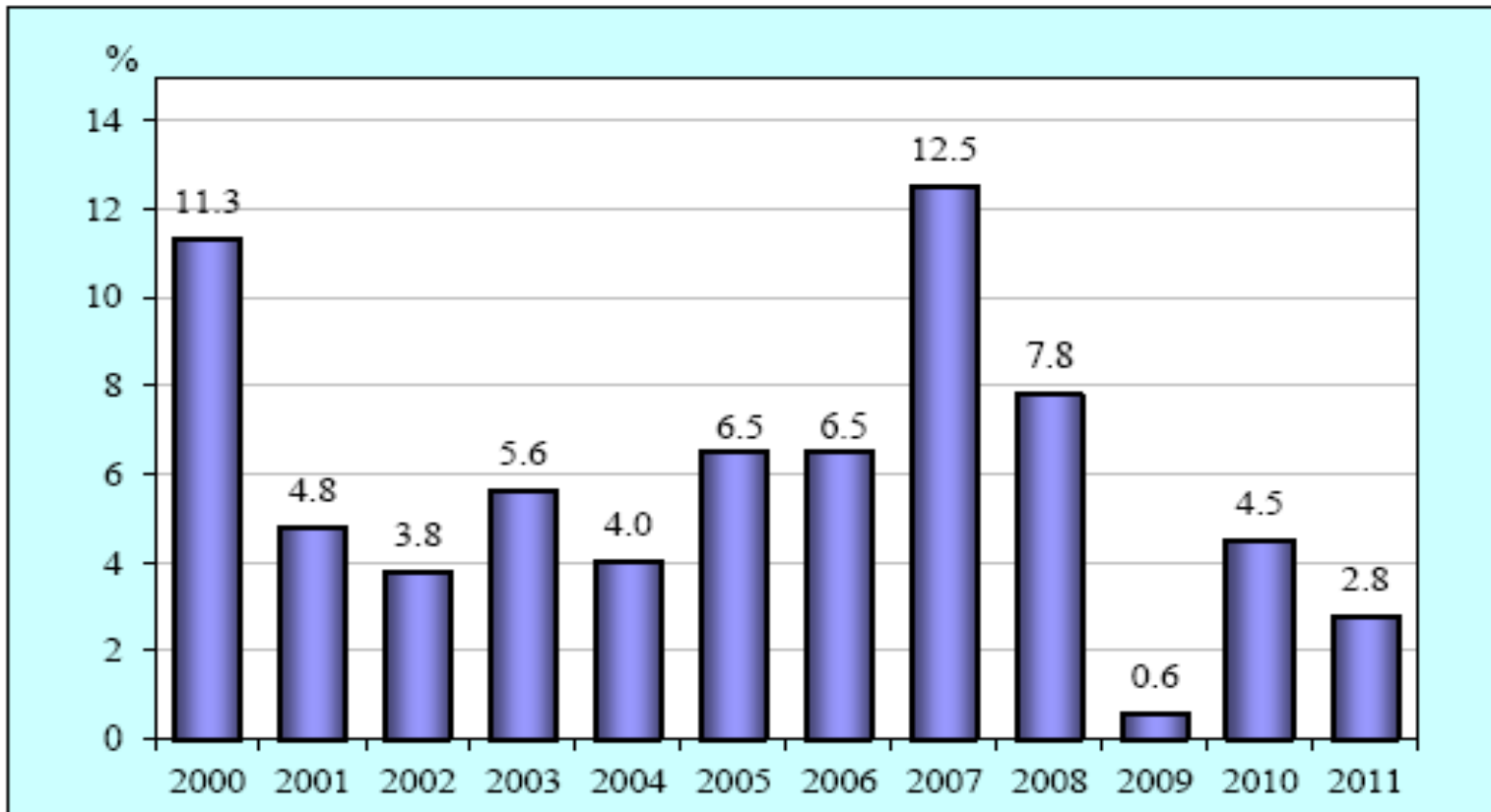
- Калкулатор на инфлацията за САЩ:

http://www.bls.gov/data/inflation_calculator.htm

Theme 3 - Инфлация

Годишна инфлация в България – ИПЦ – 2000-2011 г.

Theme 3 - Инфлация

- Калкулатор на инфлацията за България:

http://www.nsi.bg/files/Cpi_Calc/NSI_CPI_Utility_xsl.xml

Theme 3 - Инфлация

- Монетарен подход

Инфлацията е паричен феномен

Количеството пари в обръщение нараства по-бързо /дефицитно финансиране на ДБ – ценни книжа, парични емисии/ от производството

Политиката на ЦБ винаги предизвиква инфлация

- Кейнсиански подход

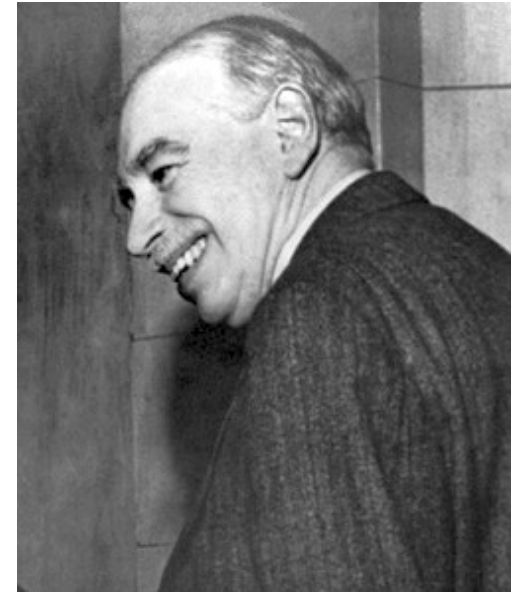
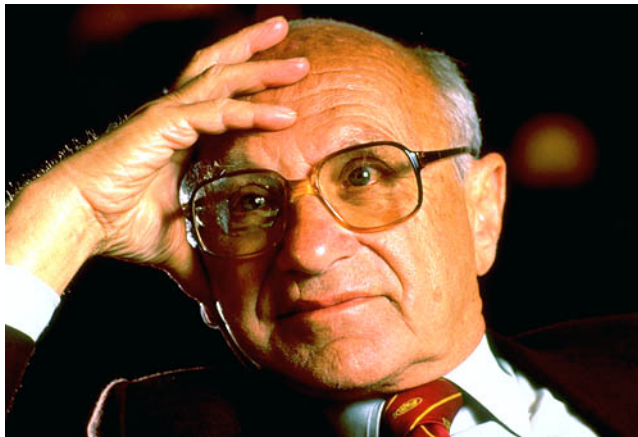
Различна еластичност на цените спрямо съвкупното предлагане при пълна заетост /висока еластичност - инфлация/ и при безработица /ниска еластичност/

Инфлация породена от търсенето – ако икономиката е над нивото на потенциалния БНП – висока инфлация и слабо производство /инфлационен “разрив”/

Инфлация породена от разходите – висока инфлация и стагнация на производството – “стагфлация”

Theme 3 - Инфляция

- Milton Friedman /1912-2006/
- A monetary history of the US 1867-1960, with Anna J. Schwartz, 1963
- John Maynard Keynes /1883-1946/
- The general theory of employment, money and interest, 1936

Theme 3 - Инфлация

- Причини за инфлация

В дългосрочен план, **нарастването на паричното предлагане** е единствената причина за постоянно покачващите се цени

Theme 3 - Инфлация

- Причини за инфлация

Нека разгледаме “опростена” икономика, предлагаща два продукта, в опита си да разберем причините за промените на цените.

Theme 3 - Инфлация

Приемаме че през година 1 в дадена икономика се произвеждат само 2 продукта...портокали и чукове...

Theme 3 - Инфлация

Допускаме по-нататък че в тази хипотетична икономика работят 10 производители на портокали, всеки от които произвежда по 2 портокала, т.е. общото производство на портокали е 20....

Theme 3 - Инфлация

Допускаме по същия начин , че във въпросната икономика имаме 5 производители на чукове...като всеки от тях произвежда по 1 чук – т.е. общото производство е 5 бр.

Theme 3 - Инфлация

Допускаме накрая, че паричното предлагане в тази икономика е 100 лв.

Theme 3 - Инфлация

Приемаме, че цената на нашите два продукта е една и съща и че потребителите изразходват целия си доход /но не и спестяванията си/ за покупката на **портокали** и **чукове**.....

Каква ще бъде при тези условия **равновесната цена** за всеки продукт...?

Theme 3 - Инфлация

Отговор:

Паричното предлагане е 100 лв.
Производството възлиза на 25 продукта (20 портокала и 5 чука – в случая....).

Равновесната цена е 100 лв. / 25, или 4 лв.

Ако цената е под 4 лв., ще имаме излишък на пари.

А ако цената е над тези 4 лв., ще имаме излишък на продукти.

Theme 3 - Инфлация

Нека допуснем, че през година 2 **паричното предлагане** вече е 200 лв.

Каква ще бъде сега равновесната цена на всеки от нашите два продукта....?

Theme 3 - Инфлация

През година 2 паричното предлагане е – условно казано - 200 лв.

Производството отново е 25 бр.

А равновесната цена - 200 лв. / 25 бр., или 8 лв.

В този случай, ако цената е **под** 8 лв. имаме **излишък на пари**.

А ако е **над** 8 лв., ще имаме **излишък на продукти...**

Theme 3 - Инфлация

Т.е. без нарастване на производството увеличаването на паричното предлагане предизвиква нарастване (средно взето) на цените....

Theme 3 - Инфлация

- **Монетарен подход**

Инфлацията е паричен феномен
Количеството пари в обръщение
нараства по-бързо /дефицитно
финансиране на ДБ – ценни
книжа, парични емисии/ от
производството

Политиката на ЦБ винаги
предизвиква инфлация

- **Кейнсиански подход**

Различна еластичност на цените
спрямо съвкупното предлагане
при пълна заетост /висока
еластичност - инфлация/ и при
безработица /ниска
еластичност/

Инфлация породена от търсенето –
ако икономиката е над нивото
на потенциалния БНП – висока
инфлация и слабо производство
/инфлационен “разрив”/

Инфлация породена от разходите –
висока инфлация и стагнация на
производството – “стагфлация”

Theme 3 - Инфлация

И така какво трябва да се направи за да се увеличи производството?

Дали увеличаването на **паричното предлагане** ще предизвика растеж и нарастване на доходите.....?

Theme 3 - Инфлация

Нека допуснем наличието на **постоянно парично предлагане** (каквото имаме при златно-доларов стандарт...; паричен съвет...;)

Какво се случва при прогрес на технологиите....?

Какво става с печалбите и средните доходи...?

Theme 3 - Инфлация

Нека се върнем към нашия пример – опростена икономика с два продукта. Нека един производител на портокали и един на чукове подобрят своята технология и удвоят производството си.

Theme 3 - Инфлация

Какво е **общото производство** при тези условия?

Каква ще бъде **равновесната цена** на нашите два продукта – портокал и чук?

Theme 3 - Инфлация

Общото производство ще бъде 28
продукта, защото:

22 портокала (9 x 2, плюс 4) + 6 (4 x 1,
плюс 2) чука.

Средната цена на продукт = 100 лв. / 28
бр. = 3.57 лв.

Theme 3 - Инфлация

Доходът на технологичния производител на портокали се е увеличил - 4бр. x 3.57лв., или 14.28 лв. (сравнен с онези 8 лв. през година 1) – но доходите на нетехнологичните производители намаляват – от 8 на 7.14 лв (2 бр. x 3.57 лв.).

Доходът на технологичния производител на чукове също се е увеличил – 2бр. x 3.57лв., или 7.15 лв. (сравнени с 4-те лв. през 1 година).
Доходите на нетехнологичните производители намаляват – от 4 лв. на 3.57 лв.

Theme 3 - Инфлация

Технологичните производители са по-добре.

Иновацията си заслужава.

Theme 3 - Инфлация

Но какво става, ако технологията е **споделена** и всички производители я възприемат?

Какви биха били **общото производство** и **средната равновесна цена**?

Theme 3 - Инфлация

Общото производство на портокали ще бъде 40 бр. (10 x 4бр.).

Общото производство на чукове – 10 бр. (5 x 2бр.).

Равновесната цена за продукт при неизменно парично предлагане - 2 лв. (100лв./50бр.).

И какви биха били доходите на производителите...?

Theme 3 - Инфлация

Доход на производителя на портокали = 8 лв. (4 бр. x 2 лв.).

Доход на производителя на чукове = 4 лв. (2 бр. x 2 лв.).

Това е същият доход като през предходната година, преди технологичните промени.

Някой да е по-добре?

Дали наистина иновацията си заслужава в условията на **постоянно парично предлагане**?

Theme 3 - Инфлация

Колко портокали може да се купят с 8 лв. през първата година; и колко през втората година – след настъпилите технологични промени?

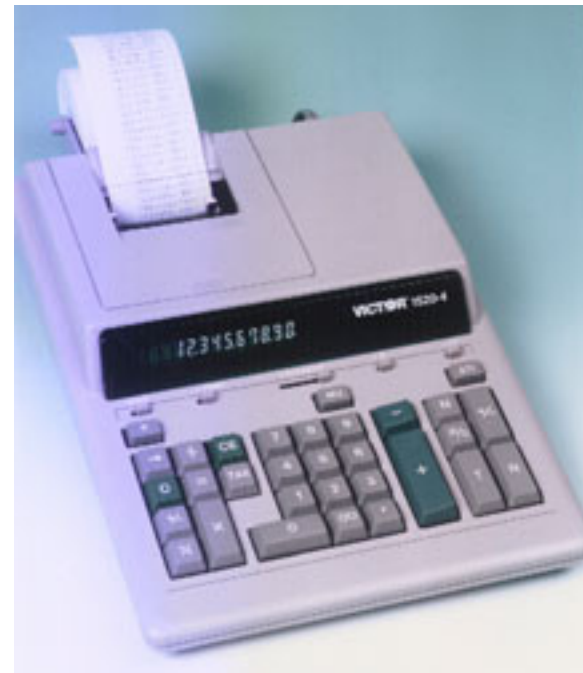
Колко чукове може да се купят с 4 лв. през първата и колко през втората година...?

По-ниските цени означават **по-висока покупателна способност** и нарастване на **реалните доходи**

Theme 3 - Инфлация

- Намаляване на цените

Вредно ли е това
за икономиката?

Theme 3 - Инфлация

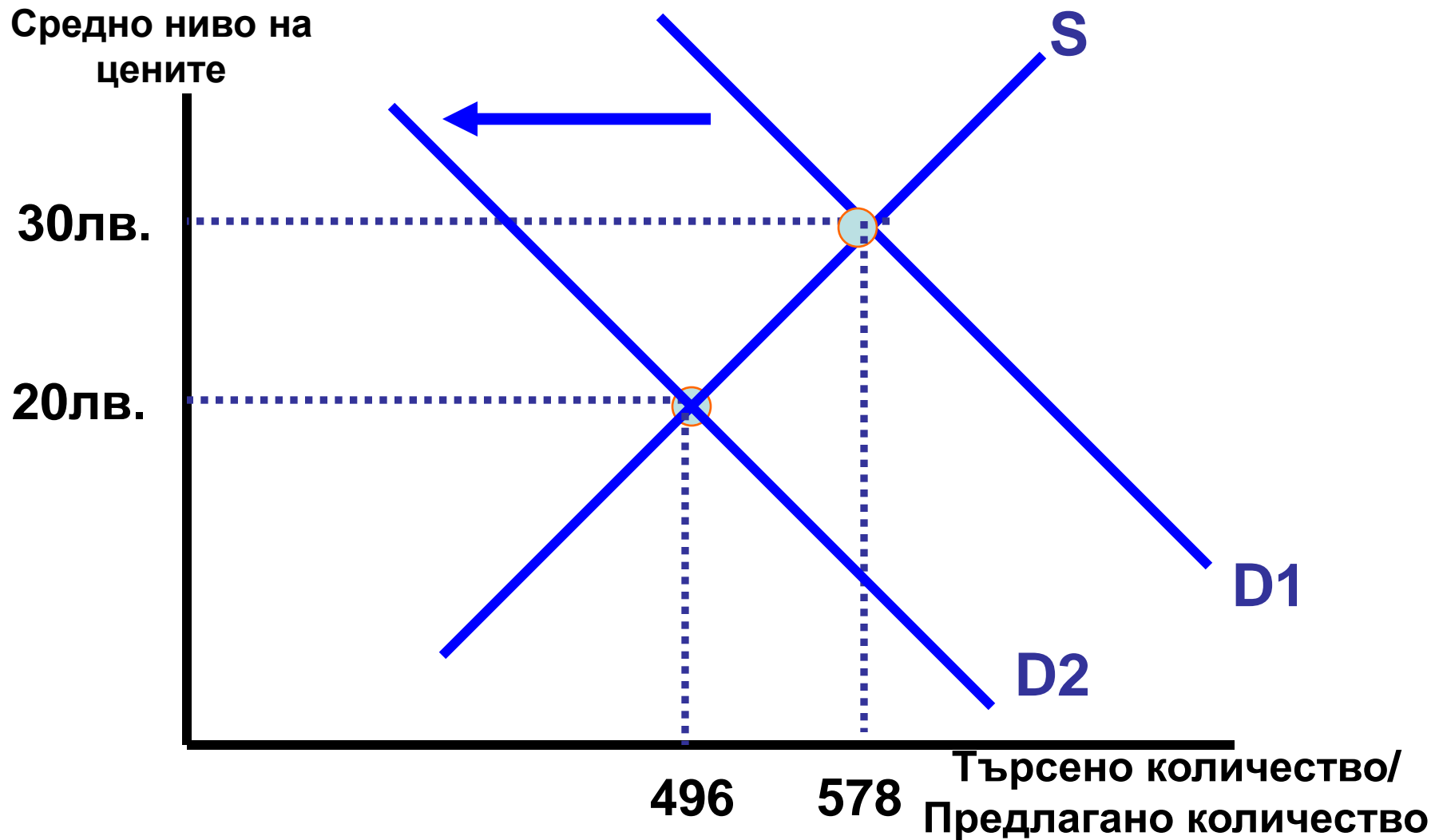
- Намаляване на цените

Защо някои са
загрижени от падането
на цените?

Пица /на МФ/ голяма: 7.50лв.

Theme 3 - Инфлация

Theme 3 - Инфлация

- Намаляване на цените

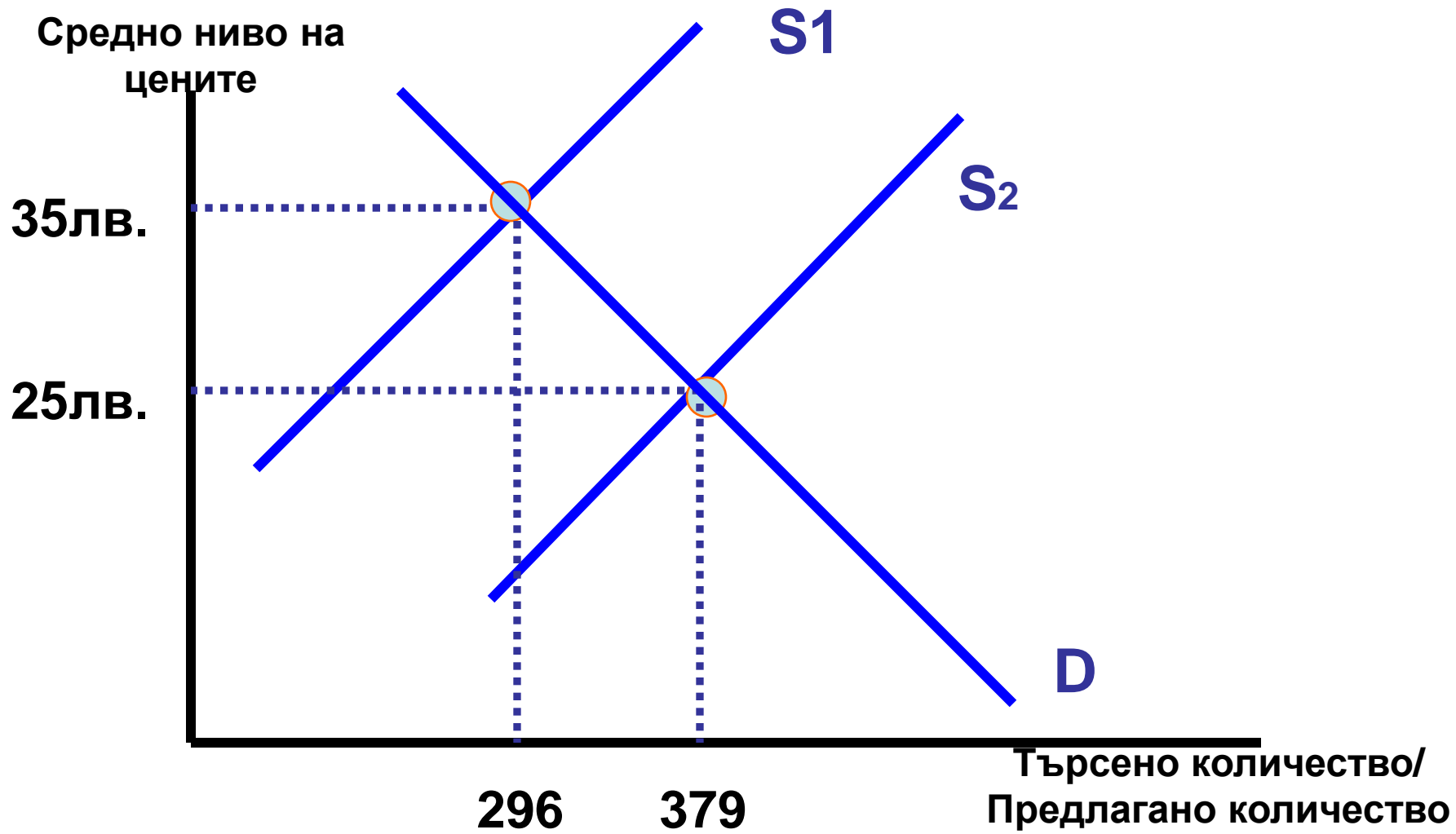
Намаляване на цените в резултат на свиване на търсенето е вредно за икономиката.

Сако:
19.99 лв.

Macroeconomics

Theme 3 - Инфлация

Theme 3 - Инфлация

- Намаляване на цените

Намаляване на цените в резултат на повишаване на предлагането е полезно за икономиката....

Ipod: 49.99лв.

Theme 3 - Инфлация

- Вредни последици от инфлацията

Инфлацията предизвиква:

- Нарастване на дългосрочните лихвени проценти
- Намаляване на спестяванията
- Инвестиции в недвижимости (хората предпочитат покупката на жилища вместо инвестирането в нов бизнес)
- По-високи данъци (увеличаване на номиналните, но не и на реалните доходи)
- Неефективни разходи на правителството (то не е отговорно за печатането на пари)

Theme 3 - Инфлация

- Краткосрочни **versus** дългосрочни последици от инфлацията

В краткосрочен план **увеличаването на паричното предлагане** намалява лихвените проценти и стимулира разходите.

Но в дългосрочен план **нарастването на паричното предлагане** увеличава цените, дългосрочните лихвени проценти и ограничава икономическата динамика.

Theme 3 - Инфлация

- Система с постоянно парично предлагане

При **постоянно парично предлагане**:

- Количеството на пари в обръщение е постоянна или почти постоянна величина.
- Средните цени намаляват с нарастването на производството.
- Покупателната способност, печалбите, благосъстоянието и доходите нарастват...

Theme 3 - Инфлация

- Златен стандарт

Златният стандарт е пример за система с постоянно (или почти постоянно) предлагане на пари.

При златния стандарт паричното предлагане може да нараства толкова колкото нараства предлагането на злато – исторически това е не повече 1-2% годишно.

Theme 3 - Инфлация

- Златен стандарт

Коректно практикуван златен /златно-доларов/ стандарт заставя Федералната резервна система на САЩ да ограничава паричното предлагане до темп не по-висок от предлагането на благородния метал.

При растяща икономика и коректно прилаган златен стандарт цените би трябвало да намаляват.

Златният /Златно-доларовият/ стандарт просъществува до края на 1960-те години, тъй като ФРС на САЩ се оказва недостатъчно дисциплинирана за да ограничава паричното предлагане.

На 15 август 1971 г. Никсън отменя конвертируемостта на долари за злато...